

מאוצרות הפרשה

ואהבת לרעך כמוך (יט, יח) וברש"י: אמר רבי עקיבא זה כלל בתורה. בספר פניני יצחק (עה"ת להר"ר יצחק פרוינדליך זצ"ל) מביא סיפור שמוכא בספר בית יצחק, שפעם הגיע דרשן אחד לעיר קובנא ורצה לדרוש, והיה שם איזה גביר בבית המדרש שלא רצה לתת לו לדרוש כיון שיש לו שיעור קבוע באותו הזמן ולא רצה לבטל מלימודו, והדרשן אמר לו שהוא מוכרח לדרוש בשביל פרנסתו כי אין לו מה לאכול. ישב שם בבית המדרש מרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל ושמע את הויכוח ביניהם, אמר ר' ישראל, שבגמ' בשבת (לא). מוכא מעשה בנכרי אחד שבא להתגיר לפני שמאי ואמר לו ברצוני להתגיר ע"מ שתלמדני את כל התורה כולה כשאני על רגל אחת, וסילקו שמאי, ובא לפני הלל ואמר לו רבי ברצוני כו', אמר לו "דעלך סאני לחברך לא תעביד", זהו כל התורה ואיך זיל גמור. ושאל ר' ישראל, הרי המקור לזה הוא בפסוק ואהבת לרעך כמוך שאמר ר"ע זה כלל בתורה, ולמה הלל אמר לו בלשון שמה ששנאו עליך לא תעשה לחברך, ולמה לא אמר לו מה שאהוב עליך תעשה לחברך, וכמו לשון הפסוק, (ועייני מהרש"א שם). אלא התשובה היא, שאם היה אומר לו מה שאהוב עליך תעשה לחברך היה משמע שמה שטוב עכשיו בשבילך את זה תעשה לשני, ואע"פ שלשני זה רע, ולכן אמר לו בלשון הפוכה שמה ששנאו עליך אל תעשה לשני. וללמד שלא לעשות לשני רעה אע"פ שלך זה טובה. ולכן אע"פ שלך טוב עכשיו ללמוד, מ"מ לשני זה לא טובה עכשיו, כי הוא צריך פרנסה שיהיה לו מה לאכול ותרשה לו לדבר.

וזהו יסוד גדול שצריך לקיים "ואהבת לרעך כמוך" לעשות באופן שלשני הוא הכי טוב, ולוותר לאחרים, ובפרט בימי ספירת העומר שצריך יותר להיזהר בזה. (הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א, דברי השיחה)

ואל בני ישראל תאמר איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יתן מזרעו למלך מות יומת וגו' (כב, כב)

חידה: כיצד יתכן שאדם יהיה חייב סקילה ו... ברגע האחרון לפני שהוציאוהו להורגו הגיעו שתי עדים וסיפרו שכבר לפני חודש היה לו בן שנהרג בתמרון צבאי בדרום אפריקה ובגלל עדות זו לא ייהרג אותו? וכן להיפך: כיצד יתכן שבית דין יקבל עדות על מעשה מסוים ויחליט שלא לסקולו ולפתע יגיעו שתי עדים ויספרו שכבר לפני חודש היה לו בן שנהרג בתמרון צבאי בדרום אפריקה ובגלל עדות זו מיד יוציאו אותו לסקילה.

התירוץ הוא: יש דרשת חז"ל "אשר יתן מזרעו" ולא כל זרעו. (מוכא בדעת זקנים מבעלי התוספות). אם כן זהו פתרון החידה. במקרה הראשון העידו שאדם זה העביר בנו למולך לפני שבועיים, ולא היה זה "כל זרעו" כי יש לו עוד בן בדרום אפריקה... אבל כשהגיעו עדים והעידו שהבן הנוסף מדרום אפריקה נהרג כבר לפני כחודש, נמצא שבזמן העברת בנו למולך שבועיים לאחר מכן הוא העביר "כל זרעו" למולך, אם כן לא יהרגוהו.

וכן במקרה השני להיפך – העידו שהעביר כל בנו למולך לפני כחודש וחצי, ולא ידעו שיש לו עוד בנים, אם כן ב"ד יפסוק שלא להורגו שהרי זה "כל זרעו", ולאחר מכן הגיעו והעידו שבאותו הזמן היה לו בן בדרום אפריקה, אם כן כשהעביר בנו למולך היה זה "מזרעו" ולא "כל זרעו" ודינו להסקל. (הגאון ר' חיים ברוך נבנצאל, גליון "א ישיבישעיר חומש")

כתנת בד קדש ילבש (טז, טז) הכהן הגדול נכנס לעבוד בקדש הקדשים רק עם בגדי לבן ולא עם בגדי זהב, לפי שהזהב מזכיר את חטא העגל ואין קטגור נעשה סגור. ויש להבין מדוע אפוא בעבודות החוץ – כגון בעבודת קרבן החטאת, שגם הוא בא לכפרה – הכהן הגדול כן לובש בגדי זהב, והרי סו"ס זה מזכיר את חטא העגל, ואין קטגור נעשה סגור? כדי לבאר זאת, נקדים סיפור: האדמו"ר רבי יואל מסאטמר זצ"ל היה מדבר בתקיפות ובחריפות נגד המדינה והציונים. פעם ניגש אליו מישהו והעיר לו: "כבודו קצת תקיף מדי! גם אם אתה מנתנגד להם – צריך לדבר בצורה יפה ומכובדת. הנה, רבי לוי יצחק מברדיטשוב ידע גם כן את כל הדברים האלו, ובכל זאת הוא דיבר יפה"... השיב לו הרביה: "אתה שומע אותי כשאני מדבר עם הגב לכוון ארון הקודש והפנים לכוון הקהל, עם ישראל. לא שמעת אותי אף פעם מדבר כשאני עם הגב לכוון עם ישראל והפנים לכוון הקב"ה... כשמדברים עם הפנים לכוון עם ישראל, צריכים לתת להם על הראש! להוכיח אותם בצורה ישירה ותקיפה! כשמדברים עם הקב"ה – זה כבר ספור אחר"... אין קטגור נעשה סגור בפנים, כשמדברים עם הקב"ה. שם לא מזכירים את חטא העגל. אבל בחוץ, כשמדברים עם ישראל, אדרבה! שיראו את הזהב, יזכרו בחטא, ויחזרו בתשובה. (נאה דורש, רבי שלמה לוינשטיין שליט"א)

קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (יט, ב)

ובמדרש (ויקרא רבה כד, ט): "קדושים תהיו – יכול כמוני, ת": כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם". שאל הרעב"ע מסאטמאר זצוק"ל: מה היה ההו"א של "יכול כמוני"? וכי כיצד ניתן להעלות על הדעת דבר שכזה? והוא מפרק לה: הואיל ונאמר על הקב"ה (ויקרא טו, טו) "השוכן איתם בתוך טומאתם", יבוא אדם ויאמר גם אני כמו הקב"ה יכול גם להיות קדוש וגם לשכון בתוך טומאה... אומר הקב"ה "קדושתו למעלה מקדושתכם" אין אתם יכולים לעשות כן!

ולפני עור לא תתן מכשול (יט, יד)

אחד נכנס לשאול את מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל: אני רגיל לומר שלום לאחד השכנים, אך הוא אינו משיב לי שלום, וכידוע (בבבבב טו, טו) האומר לחבירו שלום ואינו משיב לו, נקרא גזלן, האם אני מכשיל אותו באיסור לפני עיור בכך שאני אומר לו והוא לא עונה לי? רבינו השיב על אתר: אם אתה כל כך מתעקש לומר לו שלום, ואינך רוצה להכשילו בלפני עיור, תמחל לו על שאינו משיב לך... (שבוענו מטוב)

לא תשנא את אחיך בלבבך, לא תקם ולא תטר (יט, יז)

מכך שהתורה הקדושה מצווה לא לשנא, לכאורה דרך הטבע הייתה לשנא. ומכך שהתורה הקדושה מצווה לא לנקום ולא לנטור, מוכח שדרך הטבע הייתה לנקום ולנטור. ולא רק שהתורה אוסרת לשנא, לנקום ולנטור. אלא היא מצווה "ואהבת לרעך כמוך". איך אפשר להגיע לדרגה כזו גבוהה? התשובה היא על ידי אמונה. לדעת ש"אני ד", זה לא החבר שגרם רע, הוא בסך הכל שליח. כפי שאדם מקבל מכה מחפץ דומם, או יד ימין חתכה בטעות ביד שמאל, וכי יד שמאל תנקום כעת ותחתוך ליד ימין?! אין שום הבדל בין יד ימין שלך, ליד ימין של חברך. אתה יודע שהכל מאת הקב"ה. ועל ידי כך לא רק שלא שונאים, לא נוקמים ולא נוטרים, אלא אפילו זוכים להגיע לדרגה הגבוהה של "ואהבת לרעך כמוך". (הגאון רבי דן סגל שליט"א, סברי מרנן)

הפחד מהקדושה – מביא לקדושה

בְּזֹאת יָבֵא אֱהָרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפָרֹן בֶּקֶר לְחַטָּאת וְאֵיל עֵלֶּה. (ט"ז, ג') על דרך הפשט, כוונת הפסוק "בזאת יבוא אהרן אל הקודש" – היינו, במה שנאמר בהמשכו: "בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה". אכן, מצינו ביאורים רבים במפרשי התורה ובמדרשים, על טיבה של המילה 'בזאת'. מה רמזה כאן התורה לאהרן להביא באמתותו, שעה שנכנס אל הקודש פנימה?

את התשובה נבין על פי המעשה הבא: גדול תלמידיו של הגאון מווילנה, הלא הוא רבי חיים מוולאז'ין, היה מתמלא לבו בחרדה ואימה כל אימת שבא להקביל את פני רבו. מיום שפגש בו בפעם הראשונה ועד היום בו נסתלק הגר"א לבית עולמו, במשך כשלושים שנה, הייתה נפשו קשורה בנפש רבו, ממנו למד וגמע בצמא את רוב תורתו, אך למרות הקשר האימין ששרר בין הרב לתלמידו – בכל פעם שנכנס אל הקודש פנימה רעדה אחזתו. כאשר גמלה בלבו של רבי חיים לפגוש בפעם הראשונה את מי שעתידי להיות מורו ורבו, עשה את הדרך הארוכה לוויילנה תוך שהוא מהפך במחשבתו שוב ושוב כיצד ייראה המפגש ביניהם. חיל ורעדה אחזתו כשחשב לקראת מי הוא הולך. לגאון מווילנה! למלאך האלוקים! למי שיכול לראות בעיניו כל פגימה ופגימה, ואפילו הקטנה שבקטנות... רגליו רעדו, שיניו נקשו, אימה של ממש מילאה את כל ישותו. כך בפעם הראשונה, וכך בכל פעם ופעם. העיד בנו רבי איצ'לה, כי כאשר שהה פעם במקום פלוני, נודע לי כי רבו הגאון אמור להגיע לשם בכל רגע. מיד החל לקרוא את הפסוק בתהילים (ע"ו, ח'): "אתה נורא אתה, ומי יעמוד לפניך". ומיד נפלה עליו אימה גדולה, עד כי כמעט שפרחה נשמתו... אותו רבי איצ'לה, כאשר היה כבן עשר שנים, זכה לחוות בעצמו את סערת הרגשות של אביו, בהתלוותו אליו לאחד המפגשים עם "הרב הדומה למלאך ה' צבקות" כלשונו. לימים סיפר את חוויותיו כילד לתלמידו בוולאז'ין, הגאון רבי שמואל סלנט, מי שעתידי לכהן רבה של ירושלים. היה זה באחת הפעמים כאשר עמד רבי חיים לנסוע אל רבו הגר"א, פנה אליו בנו הקטן וביקש ממנו להצטרף אליו בנסיעתו. נרעש האב הגדול ואמר בחרדה: "האמנם אתה רוצה לנסוע אל הרבי?"

משהבחין הילד בבהלה שאחזה באביו, נרתע מעט, אולם בכל זאת עמד על דעתו ואמר בביטחון: "כן, רוצה אני!". רבי חיים היסס מעט בטרם השיב בחיוב, ולאוסרו של איצ'לה לא היה קץ. הם עלו על העגלה בדרכה לוויילנה, ורק אז שם הילד לחוורון העז שהציף את פני אביו. ככל שהעגלה התקרבה לוויילנה הלכו והחווירו פני הרב ביותר מרוב אימה ופחד. כאשר נכנסה העגלה בשערי ויילנה, התקשה הילד להכיר את אביו... רבי חיים פנה לבנו בחרדה: "הנך בטוח מעל מכל ספק שאתה רוצה להיכנס אל הרבי?" הפחד העצום שניכר באב חלחל גם לבן. הוא הבין את כובד המשקל, והפנים היטב את גודל השעה. לאחר הרהור קל השיב בנחרצות: "כן. אני רוצה בכל מאודי להיכנס אל הרבי!". כאשר עמדו על יד החדר, נקשו ארכובותיו של רבי חיים מאימת רבו. הוא פנה שוב רק כדי לוודא: "האם אתה בטוח?". כך נכנסו אל חדרו של הגאון. זיכרון האירועים הללו לא מש מהנער, ואף שנים רבות אחר כך, אימת הגר"א הייתה שרויה עליו כל עת שפתח בשמועתו והזכיר את שמו. הרי לנו, כי הדרך להפנים את גודל עוצמת קדושת הדבר, היא באמצעות ההכרה שלא כל אחד ראוי לגשת אליו. כאשר האדם מרגיש את הקושי בהשגת הקדושה – זה לכשעצמו מעצים בקרבו את יחסו ויראתו ממנה. ומכאן תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של המהרא"ל ציניץ: באה התורה לרמוז לנו על ההכנה הנפשית והרוחנית לה נדרש אהרן כאשר בא להיכנס אל קודש הקדשים. שכן בפסוק הקודם נאמר: "ואל יבוא בכל עת אל הקודש" – וטעם הדבר, מפני עוצם קדושת המקום. ועל כך אומרת התורה: "בזאת" – היינו, בהכרה זו שהוא עומד להיכנס אל מקום מקודש אשר הגישה אליו נאסרה בכל ימות השנה – "יבוא אהרן אל הקודש". וכאשר אכן ישים על לבו את גודל קדושת המקום, עד שאינו יכול לבוא אליו בכל עת – בוודאי יתמלא בפחד ומוורא, ועל ידם יוכל להיכנס אל הקודש פנימה. (מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

"איש אמו ואביו תיראו" – האם לפתוח את תיק האימוץ

מעשה בילד שגדל במשפחה אומנת ולא ידע על כך, וכשגדל ועמד לפני שידוכים נאלצו הוריו המאמצים לספר לילד שהוא מאומץ. על פי חוקי המדינה, בן שגדל במשפחה מאמצת, בהגיעו לגיל שמונה עשרה יכול הוא לפתוח את 'תיק האימוץ' ולראות מי הם הוריו. השאלה שנשאל רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל, האם אכן לפתוח את תיק האימוץ וליידע את הבחור מי הוריו, או עדיף שלא. והשיב: שלא יפתחו, כי הגמ' בקידושין דף ל"א: אומרת "אשרי מי שלא ראה את הוריו מימיו" - פרש"י כי קשה לקיים את כבודם כל הצורך - והוא נענש עליהם. רואים אנו עד כמה חמורה מצוות כיבוד אב ואם, על כן עדיף שלא יפתח את תיק האימוץ ויידע מי הם הוריו, כי הוא יכול בקלות להיכשל בכיבוד אם ואם. וסיפר ראש הישיבה על ה"חזון איש" שנהג לבקר את אמו כל יום, ושוחח עמה כחצי שעה. וכן סיפר על רעייתו הרבנית ע"ה, שבבית אמה היתה תורנות בין הבנות לסדר את מיטת האבא, וכשהיתה בת שלא התנהגה כראוי, העונש היה שתפסיד את הזכות לסדר את המיטה. וכיום יש ירידת הדורות בהרגשת החשיבות והזכות לקיים מצוות כיבוד אב ואם, ולפעמים התפקיד לסדר ולכבד ההורים יחשב כעונש לילדים.

חידה שבועית

זשבה הגמלוה יש משקל אדם וכן שקילה טולה שקל אהב. אבן אהב. קמזן וכנז משקל. אפז אמישקל אהב
 טם מלולגו וגיקו כבי אסוקן זטלויוג. טלגה אפלא כל הכנזבה טל המשקל אהבזאה הטלגלמה אל אימרה אלזל: 142 ק"ג! יזול
 טפאלן הנכנז שקלן 100 ק"ג יוגר משקל אפזילו. וכן משקל הגיק קלן 2-60% משקל המלולגה.
 כמה שקל האבן וכמה המלולגה אהבגיק?

תשובה לחידה פר"ש מגליון 436: אמירת הלל. תשובה לחידה מגליון 436: מצה עשירה. תשובה לחידה פר"ש מגליון 437: כלב, דב וחתול הולכים על כפיהם שאינן מכוסות בטלפים, ואילו הגמל צועד על הפרסות. (רש"י יא-כו, וזו). תשובה לחידה פר"ש מגליון 438: על המלים: "וביום הראות בו בשר" (יג, יד) אומר רש"י: "מכאן אמרו חתן נותנים לו כל שבעת ימי המשחה וכו'".

מזל טוב

מרבז העיר: משפחת זיק להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת מלר להולדת הבת משפחת הורביץ להולדת הבת משפחת רפפורט לאירוסיה הבת משפחת רייכנברג לבר מצוה משפחת פלוצקי לבר מצוה משפחת וייס להולדת הבת משפחת כהנוביץ לבר מצוה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית מינהל שירותי קהילה

